

K AKTUÁLNÍM OTÁZKÁM

VELENÍ V TÝLU

V rámci celkového přehodnocování velení v soudobé operaci dochází i v oblasti řízení týlu k některým zásadním změnám oproti dosavadní praxi. V důsledku účinků ZHN, hlavně jaderných zbraní, je proti minulým válkám daleko větší možnost vyřadit celá místa velení i na stupni armády a frontu. Při realizaci správné zásady — zabezpečení nepřetržitosti velení vojskům v soudobé operaci — vzniká problém, jak toto řešit při vyřazení VS. Nemůžeme předpokládat, že hlavní místa velení, hlavně na stupni armády a frontu, nebudou, i při dodržení nejprísnejších zásad maskování a utajení, prostorově objevena. K vyřazení těchto míst velení použije nepřítel všech prostředků, které má k dispozici, včetně skupinových jaderných úderů.

Jaké jsou možnosti zabezpečení nepřetržitosti velení při vyřazení VS. Hlavní varianty řešení mohou být tyto:

- převzetí velení PVS,
- převzetí velení TVS,
- převzetí velení nižším operačním štábem (např. VS některé armády),
- převzetí velení záložním operačním štábem (např. záložním štábem armády),
- podřídit armádu (divizi) sousednímu frontu (armádě).

Všechny varianty řeší určitým způsobem situaci, některé však mají zásadní

nedostatky týkající se nepřetržitosti velení se znalostí situace na daném stupni, okamžitého převzetí velení a možnosti velet. Tyto základní nedostatky mají zejména poslední z možných variant.

Rovněž úloha a místo PVS se oproti dnešnímu pojetí v budoucnu pravděpodobně změní. Ve velení vojskům zůstanou dvě místa velení — VS a TVS.

Z tohoto hlediska je nutné postupně vytvářet předpoklady k tomu, aby TVS se stalo vůči VS z hlediska možností dočasného převzetí velení skutečným záložním „VS“. Na tuto zásadu již pamatují poslední směrnice k vedení operace, platné v Sovětské armádě a také úlohu a místo TVS v soudobé operaci takto řeší.

Současná TVS však nejsou z některých zásadních důvodů schopna plnit tuto úlohu, ani po velmi krátkou dobu. Hlavní příčiny jsou

- v možnostech a připravenosti současných štábů týlu plnit dočasně úkoly operačního štábu,

- v nedostatku informací o operační situaci a situaci druhů vojsk,

- neznalost operační dokumentace a její ukládání a vedení mimo TVS (zdvojená hlavní operační dokumentace je zpravidla na PVS),

- v praktických možnostech velet (podstatně horší spojení než po linii VS)

svazům (svazkům); neexistující spojení se sousedy.

V současných konkrétních podmínkách můžeme většinu uvedených nedostatků odstranit tím, že v případě vyřazení VS, sloučí se PVS s TVS. Tím vznikne místo velení, schopné okamžitě převzít velení za VS (týlový štáb bude posílen o základní prvky operačního štábu, na TVS se tím dostanou potřebné informace o operační situaci, situaci druhů vojsk a upravovaná základní operační dokumentace, zvýší se možnosti praktického velení sloučením spojovacích prostředků TVS a PVS). Při zvážení všech těchto výhod stojí za úvahu myšlenka umístit PVS poblíž TVS nebo je začlenit přímo do jeho uskupení (při zachování samostatnosti a schopnosti rychle se vyčlenit a předsunout na samostatný směr).

Při další realizaci nového systému velení a zavedením prostředků mechanizace a automatizace velení je nutné řešit tuto otázku zásadně, tj. TVS v zásadě stavět jako záložní VS s vytvořením možnosti převzít velení při vyřazení VS a opačně. Ani TVS není „nezničitelná“ a VS musí

být schopno splnit úlohu TVS (alespoň v nejzákladnějších otázkách). To předpokládá:

- vybavit TVS možnostmi velet v pohyblivých fázích operace (dvě položení zabezpečovacích a spojovacích prostředků na TVS),

- vybavit TVS takovým počtem spojovacích prostředků s možnostmi velet na velké vzdálenosti při zachování možnosti velet přímo divizím,

- propojit tok informací tak, aby na VS i TVS byly v pamětech počítačů k dispozici stejné informace,

- zabezpečit vzájemnou výměnu základní operační dokumentace.

K zabezpečení postupné realizace těchto zásad je účelné připravit týlové štáby k plnění těchto úkolů. To předpokládá především usměrnit školení důstojníků štábu týlu, jejich přípravu v současné době více zaměřovat na řešení otázek komplexního operačního zabezpečení v operačním týlu, na stručné a věcné vyhodnocování operační situace s návrhy na rozhodnutí a jeho formulaci.

Zkušenosti z velení týlu na cvičení VLTAVA

Z operačního týlu stojí v míru zpravidla jen nepatrná část (v armádním týlu okolo 10–15 %, frontového týlu jen asi 5 % stavů válečných počtů). Těžiště činnosti týlu v prvních dnech počátečního období války musí být zaměřeno na co nejrychlejší zmobilizování týlových útvarů a zařízení, na dosažení jejich pohotovosti k plnění úkolů a předání polního velení. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že v tomto směru je velká resortnost mezi teritoriálními a polními štáby týlu. Do doby vydělení polního velení řeší zpravidla všechny otázky v součinnosti jeden „mírový“ náčelník. S vydělením týlu polního velení (které se staví k plnění úkolů při plných počtech Tuz armády, se přestává starat polní velení o mobilizaci Tuz, poněvadž je to povinností teritoriálního velení. Toto však není kádrově doplněno, aby mohlo zvládnout v plném rozsahu celkovou teritoriální problematiku. Přitom polní velení týlu nemá v rukou v podstatě žádné síly a prostředky k řešení vzniklé týlové situace u vojsk a k pomoci vojskům (až do doby předání těchto Tuz teritoriálním velením).

Tento problém přetížení teritoriálního velení v prvních dnech nevyžaduje znovu rozdělit vyčleněné síly ve prospěch teritoria, ale je účelnější, aby část pracovníků týlu polního velení v prvních dnech vypomohla teritoriálnímu velení.

Hlavně v oblasti mobilizace, kontroly plnění apod. Po předání Tuz polnímu velení přejdou tyto důstojníci zpět k polnímu velení.

Nejasná a nedocenená je stále otázka včasné informovanosti o průběhu mobilizace u Tuz. Tyto informace jdou zpravidla po lince OVS — KVS — VO — MNO (GŠ) OMS. Tento tok informací plně vyhovuje velitelské lince, ale je naprosto nevyhovující pro týlové funkcionáře všech odborností. Po uvedené lince, vzhledem k rozsahu mobilizovaných útvarů, je hlášen průběh mobilizace jen u hlavních útvarů (bojových), u ostatních se průběh vůbec nehlašuje, nebo jenom v globálu. Tímto způsobem hlášení jsou náčelníci týlu i odborných služeb neinformováni, nemohou perspektivně řešit a plánovat opatření vůči vojskům, ani nemohou přijmout nebo doporučit opatření k realizaci mobilizačního opatření. Praxe jednoznačně ukazuje, že hlášení o průběhu mobilizace musí jít i po odborné lince, poněvadž jsou nedílnou součástí řízení tohoto citlivého období války.

Zkušenosti ze cvičení ukázaly, že nejsou plně jasné povinnosti týlu při řešení otázek ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení. Nejasnosti jsou v obsahu úkolů, které má týl plnit, jakož i v metodice jejich plnění.

Úkoly zástupce velitele pro týl může-

me shrnout v podstatě do těchto povinností:

- organizovat a zabezpečovat OPZHN u všech TUZ v celém týlovém pásmu,

- plánovat a organizovat manévr TUZ a zásobami ve prospěch napadených vojsk a týlů a spolupracovat s operačním štábem na vytvoření záloh velitele,

- předběžně vyhodnocovat radiační a chemickou situaci z hlediska potřeb týlu a vést mapu o skutečné radiační a chemické situaci,

- informovat TUZ v potřebném rozsahu o skutečné radiační a chemické situaci,

- spolupracovat s operačním štábem při zpracování nařízení pro OPZHN,

- vést záznam o ozáření vojsk a TUZ o dva stupně níže a informovat operační štáb o stavu ozáření vojsk a týlu.

Cvičení VLTAVA ukázalo, že předběžné vyhodnocování účinků zbraní hromadného ničení po jednotlivých odděleních týlu (polního i teritoriálního velení) je velmi složité, pracné a neosvědčilo se. Osvědčilo se, aby účinky napadení vyhodnocovala v rámci celého týlu jedna vyhodnocovací skupina, aby vedla jednu mapu radiační a chemické situace a výsledky vyhodnocení dávala k dispozici celému TVS. Je výhodné vytvořit tuto skupinu v rámci štábu týlu s využitím i některých týlových služeb. Perspektivně bude účelné mít u TVS armád i týlu vojenského okruhu radiační vyhodnocovací středisko personálně i materiálně vybavené péčí chemického vojska.

Na cvičení VLTAVA se zkušel i nový systém velení týlu v novém teritoriálním orgánu v kraji — u krajského vojenského velitelství. Cvičení jednoznačně potvrdilo správnost centralizace řízení v celé další oblasti týlového zabezpečení v kraji. Pří-
mé řízení a zabezpečování vojenské do-

pravy v kraji zástupcem velitele KVV pro týl se ukázalo jako plně životaschopné a účelné. Tento systém řízení umožňuje operačnímu štábu a veliteli ovlivňovat řízení a usměrňování operačních přesunů a přesunů v rámci kraje. Přitom nezatěžuje operační štáb řízením a zabezpečováním nejen operačních přesunů, ale i všech zásobovacích přeprav, jejichž počet podstatně převažuje nad operačními. Některé názory teritoriálních orgánů na podřízení problematiky vojenské dopravy operačnímu štábu nejsou správné, protože vycházejí z přeceňování nutnosti přímého vlivu na orgány vojenské dopravy a podcenění zásobovacích přeprav a jejich se-
pětí se zdroji zásob. Tyto názory zaměňují zabezpečování operačních přesunů orgány vojenské dopravy za řízení těchto přesunů, které v plném rozsahu nejen může, ale i musí i v daném systému v plném rozsahu ukutečňovat velitel se svým operačním štábem. Tyto nesprávné názory podporuje někdy i nesprávná štábní praxe, pokud jde o informovanost a průběh operačních přesunů a zásobovacích přeprav.

Potvrdila se rovněž nutnost jednotně začlenit a centralizovaně řídit orgány pro řízení a zabezpečování silničních přesunů v kraji. Doposud je velká roztržitost v řízení a zabezpečování mezi KPS (kontrolní propouštěcí stanoviště) a silničním pořádkovým praporem, který zabezpečuje silniční provoz na teritoriu kraje. Ukázalo se, že je nutné mít vzhledem k době pohotovosti určených automobilních silnic na teritoriu KPS, která po rozvinutí silničního rajónu na teritoriu kraje silničním pořádkovým praporem, organizačně začlenit do tohoto praporu. Centrálně pak řídit silniční zabezpečení v kraji orgány KVV jedině cestou velitele silničního pořádkového praporu.

Z á v ě r

Centralizace velení vojskům v soudobé operaci je jeden ze základních předpokladů úspěšného plnění úkolů. Tato zásada se v plném rozsahu týká také velení týlu na všech stupních velení a vystupuje do popředí zejména na operačním stupni (u armádního a frontového týlu, u týlu vojenského okruhu a krajského vojenského velitelství).